

Azərbaycan Respublikası
Mədəniyyət Nazirliyi

F. Köçərli adına
Respublika Uşaq Kitabxanası

Uşaqlar hər bir dövlətin sabahıdır

1 iyun – Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü münasibətilə mərkəzi kitabxanaların uşaq şöbələri, MKS-nin şəhər, qəsəbə, kənd kitabxana filialları üçün metodik vəsait

Bakı – 2020

Tərtibçilər:

**Könül Səmədzadə
Sevil Əhmədova**

Redaktor:

Könül Ağzadə

**İxtisas redaktoru və
buraxılışa məsul:**

Şəhla Qəmbərova
Əməkdar Mədəniyyət işçisi

Uşaqlar hər bir dövlətin sabahıdır: Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü münasibətilə mərkəzi kitabxanaların uşaq şöbələri, MKS-nin şəhər, qəsəbə, kənd kitabxana filialları üçün hazırlanmış metodik vəsait / Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyi, F. Köçərli ad. Respublika Uşaq Kitabxanası; tərt.ed. K.Səmədzadə; ixt.red. və burax.məsul Ş. Qəmbərova; red. K. Ağzadə. – Bakı: F. Köçərli ad.Respublika Uşaq Kitabxanası, 2020. - 36 s.

©F. Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası, 2020

Tərtibçidən

Bu gün iyunun 1-dir. Bu tarix bütün dünyada Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü kimi qeyd edilir. Əsas məqsədi dünya ictimaiyyətinin diqqətini uşaqların müharibə təhlükəsindən qorunmasına, sağlamlıqlarının mühafizəsinə, onların təhsil və tərbiyyəsinin demokratik əhəmiyyət əsasında qurulmasına yönəltməkdə olan bu əlamətdar tarix 1950-ci il iyunun 1-də BMT Baş Assambleyasının təşkilatçılığı ilə keçirilən qadınların beynəlxalq konfransında iyunun 1-ni uşaqların müdafiəsinə həsr etmək qərarına alınmışdır. Bundan sonra həmin gün Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü kimi tarixə düşüb. Biz də bu bayram münasibətilə istər respublikamızda, istərsə də bütün dünyada yaşayan uşaqları təbrik edirik, onlara məşhur mahnıda deyildiyi kimi, aydın səma, parlaq günəş və bol-bol sevinc arzulayırıq. Qoy səhərlərimiz atəş səsləriylə deyil, körpə gülüşləriylə açılınsın. Körpə gülüşü dünyanın sevinc himninə çevrilsin!

Giriş

Uşaqlar cəmiyyətin ən gözəl hissəsidir. Hər bir insan, hər ana, hər ata öz xoşbəxtliyini birinci növbədə öz uşağında, öz övladında görür. Ailədə yeni uşağın dünyaya gəlməsi ailə üçün bütün sevinclərdən üstündür. Bu təbiidir, çünki insan yaşayır, yaradır və cəmiyyətin gələcəyini yaradır. Mənim üçün hər bir ailədə uşağın dünyaya gəlməsi və bu ailənin sevinci elə mənim sevincimdir. Mənim üçün hər bir uşağın həyatı bizim ümumi cəmiyyətimizin həyatıdır.

Heydər Əliyev,

Azərbaycan xalqının ümummilli lideri

Dövlətimiz hər zaman öz qayğısını uşaqlardan əsirgəməmiş, körpələrin azad, firavan yaşaması üçün həmişə zəruri addımlar atılmışdır. Respublikamızda uşaqların sosial və hüquqi müdafiəsi ilə bağlı məsələlər Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və bir sıra qanunverici və normativ-hüquqi aktlarla tənzimlənir. Bu sahədə əsas normativ sənəd 1998-ci il mayın 19-da qəbul edilmiş “Uşaq hüquqları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunudur. Bu qanun bir sıra beynəlxalq sənədlərə, xüsusilə də “insan hüquqları haqqında” Ümumdünya Bəyannaməsi, BMT-nin Uşaq hüquqları Konvensiyası, Uşaqların yaşaması, müdafiəsi və inkişafının təmin edilməsi üzrə Ümumdünya Bəyannaməsinə uyğun şəkildə hazırlanmış və uşaqların beynəlxalq səviyyədə təsbit olunmuş əsas hüquq və azadlıqlarını, eləcə də bu hüquqların reallaşdırılması üçün dövlətin vəzifələrini özündə əks etdirir.

Bu gün Azərbaycan Respublikasında uşaq siyasətinin həyata keçirilməsinə məsul əsas mərkəzi icra hakimiyyəti

orqanı Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsidir. Komitə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin 6 fevral 2006-cı il tarixli fərmanı ilə yaradılmışdır. Komitə ailə, qadın və uşaq problemləri ilə iş sahəsində dövlət siyasətini və onun tənzimlənməsini həyata keçirən dövlət orqanıdır.

Ölkəmizdə uşaq hüquqlarının müdafiəsi məqsədilə hökumət ilk növbədə uşaqların sosial müdafiəsinə yönəlmiş mühüm addımlar atmışdır. Uşaqların sosial müdafiəsi, onların təhsil və səhiyyə sahəsindəki hüquqlarının həyata keçirilməsi “Yoxsulluğun Azaldılması və İqtisadi İnkişaf üzrə Dövlət Strategiyası”nda (2003-2005) öz əksini tapmışdır. Bu istiqamətdə başlanan işlərin 2006-2015-ci illəri əhatə edən “Yoxsulluğun Azaldılması və Sosial İnkişaf üzrə Dövlət Proqramı” çərçivəsində davam etdirilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

Azərbaycan hökuməti ölkəmizdə fəaliyyət göstərən beynəlxalq təşkilatların dəstəyi ilə kövrək qruplara aid olan valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların, küçə uşaqlarının, Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzünün qurbanları olan qaçqın və məcburi köçkün uşaqların problemlərinin həll edilməsi istiqamətində mühüm tədbirlər görmüşdür. Valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların təhsil aldığı müddətdə müdafiəsini təmin etmək üçün, Azərbaycan Respublikasının “Yetim və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında” Qanunu qəbul edilmişdir. Belə uşaqların müdafiəsi istiqamətində atılmış ən mühüm addımlardan biri də “De-institusionalizasiya və ya alternativ qayğı üzrə Dövlət Proqramının” qəbul edilməsi olmuşdur.

Qaçqın və məcburi köçkünlərin vəziyyətinin yaxşılaşdırılması üçün son 15 il ərzində Azərbaycan Respublikası Prezidenti tərəfindən bir çox fərman və sərəncamlar imzalanmışdır. 1998-ci ildə qaçqınların və məcburi köçkünlərin mövcud vəziyyətini yaxşılaşdırmaq, onların sosial müdafiəsini gücləndirmək məqsədilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamına əsasən “Qaçqınlar və məcburi köçkünlərin problemlərinin həlli üzrə” Dövlət Proqramı təsdiq edilmişdir. Son illərdə ölkəmizdə şikəst uşaqların və onların ailələrinin maraqları çərçivəsində fəaliyyət göstərən təşkilatların əhəmiyyətli dərəcədə fəallaşması müşahidə olunur. Müxtəlif profilli 10-a yaxın mərkəz bu kateqoriyadan olan uşaqlara reabilitasiya xidmətləri göstərir.

Ölkə hökuməti tərəfindən həmçinin xüsusi istedadla malik olan uşaqların müdafiəsi istiqamətində də mühüm addımlar atılmışdır. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti tərəfindən 4 avqust 2000-ci il tarixində təsdiq edilmiş “İstedadlı və yaradıcı uşaqların və gənclərin sosial və iqtisadi problemlərinin həllinə və onların qabiliyyətlərinin inkişafına yönəlmiş Dövlət Proqramı” uşaq və gənclərin yaradıcı potensialının inkişafına əhəmiyyətli təsir göstərərək gənclərin məşğulluq və işə düzəlmə probleminin həllini təşviq etmişdir. Bu sahədə atılan digər mühüm addım 2006-cı il aprelin 17-də “Xüsusi istedadla malik olan uşaqların yaradıcılıq potensialının inkişafı üzrə Dövlət Proqramı”nın (2006-2010) qəbul edilməsi olmuşdur.

Azərbaycan Respublikası Uşaq hüquqlarının müdafiəsi sahəsində bir sıra bəynəlxalq təşkilatlarla, xüsusilə də BMT-nin Uşaq Fondu UNİCEF ilə sıx əməkdaşlıq edir.

Avropada, Qərbdə uşaq hüquqları ilə bağlı bir çox hüquqi sənədlər qəbul edilib. İlk belə sənəd olan “Uşaq hüquqları haqqında Konvensiya” Beynəlxalq Qadınlar Fedarasiyasının təşəbbüsü ilə hələ 1949-cu ildə Birləşmiş Millətlər Təşkilatı tərəfindən qəbul edilsə də, bu gün dünyanın bir çox yerlərində uşaq hüquqlarının pozulması hallarına mütəmadi olaraq rast gəlirik. Belə hallar son illərdə Ermənistan təcavüzünə məruz qalmış Azərbaycanda da baş vermişdir. Təcavüzkar Ermənistan Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ bölgəsini və ona bitişik 7 rayonu işğal altında saxlayır. Bu tarixi Azərbaycan torpaqlarının işğalı zamanı bütün yerli əhaliyə, eləcə də uşaqlara heç bir aman verilməmişdir. Təkcə bir faktı demək kifayətdir ki, Qarabağ müharibəsi illərində 1000-dən çox uşaq şəhid olub, nə qədər günahsız körpə Xocalıda, işğal edilən digər şəhər və kəndlərimizdə erməni quldur ordusu tərəfindən əsir götürülüb, işgəncələrə məruz qalıb. Bu körpələrə qarşı törədilmiş vəhşilik və qəddarlıq faktlarına faşistlərin əməllərində də rast gəlmək mümkün deyil. Onlara qarşı tarixdə görünməmiş zorakılıq və işgəncələr tətbiq edilmişdir. Bu cür faktlar hətta erməni yazarlarının, o cümlədən bədnam Zori Balayanın kitablarında açıq-aşkar əks olunub. Əslində özünün humanizmi ilə seçilməli olan yazıçı belə erməniliyindən qalmayaraq bu türk körpələrinə qarşı törədilmiş vəhşiliyi, qəddarlığı təqdir edir və kitabında bu əməllərə haqq qazandırır.

Bu gün iyunun 1-də bütün dünyada Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü qeyd edilsə də, Azərbaycan uşaqlarının böyük bir qismi Dağlıq Qarabağ və ətraf rayonlardan köçkün düşmüş uşaqlar özlərinin bu bayramını doğma evlərindən uzaqda, çadır şəhərciklərində, yaxud yeni məskunlaşdıqları ərazilərdə qeyd etməli olurlar.

“Uşaq hüquqları haqqında Konvensiya”ya qoşulmuş 189 ölkədən biri olan Azərbaycan öz ərazisində yaşayan bütün uşaqların hüquqlarının qorunması, onların öz bayramlarını sevinc və fərəh içində keçirməsi üçün hər cür şərait yaradır. Bu bayramı ölkəmizdə millətindən, dinindən, dilindən, irqindən asılı olmayaraq bütün körpələr eyni şəraitdə qeyd edirlər. Neçə illərdən bəri çadır şəhərciklərində yaşamış, normal təhsil almaq, səhiyyə xidməti ilə təmin olunmaq imkanından məhrum olmuş uşaqlar artıq dövlətimizin qayğısı sayəsində bu bələdan xilas olublar. İndi onlar ailələri ilə birlikdə köçkün vətəndaşlar üçün salınmış yeni qəsəbələrdə yaşayır, normal təhsil alır, lazımı tibbi xidmət görür, digər hüquqlardan bəhrələnirlər.

Ümummillî liderimiz Heydər Əliyev Azərbaycana rəhbərlik etdiyi bütün dövrlərdə uşaqlara xüsusi qayğı və diqqətlə yanaşmışdır. Onu mütəmadi olaraq uşaqların iştirakı ilə keçirilən ayrı-ayrı bayram və tədbirlərdə görmək olardı. Bu tədbirlərdə o, mütləq uşaqlara yanaşar, onlarla söhbət edər, söylədikləri şeir nümunələrini maraqla dinləyər, körpələri həvəsləndirərdi. Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin yaradılması da ulu öndərin məhz uşaqlara olan qayğısından, diqqətindən irəli gəlirdi.

Son illərdə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev uşaqlarımızın inkişafı, müasir bilik və vərdişlərə yiyələnmələri üçün hər cür şərait yaradır. Onlar üçün gözəl uşaq bağçaları, məktəblər tikilib istifadəyə verilir, dövlət başçısı onların açılışında iştirak edir, uşaqlara özünün xeyirxah tövsiyələrini verir. Prezidentin istedadlı uşaqların seçilərək dövlət qayğısı ilə əhatə olunması barədə sərəncamları da hamının yadındadır. Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyevanın Azərbaycan uşaqlarına qayğısını

isə ayrıca qeyd etmək yerinə düşərdi. Onu daim ölkənin ayrı-ayrı yerlərində, şəhərlərimizdə, kəndlərimizdə uşaqların yanında görürük. Fondun dəstəyi ilə uşaqlar və gənclər arasında musiqi müsabiqələrinin keçirilməsi onların istedadlarının üzə çıxarılmasında mühüm addımdır.

2009-cu ilin oktyabrında Bakıda “Gülüstən” sarayında Azərbaycanda Uşaq ilinə və BMT-nin Uşaq Hüquqları haqqında Konvensiyasının 20 illiyinə həsr olunmuş uşaqların müdafiəsi islahatı üzrə ikigünlük milli konfrans keçirildi. Həmin konfransda Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyeva çıxışında çox vacib mətləblərə toxundu. Sivilizasiya və mədəniyyətlərin toqquşması, eləcə də dünyada baş verən hərbi münaqişələr, texnogen faciələr, iqlim dəyişməsi, xəstəliklər və digər problemlər uşaqların taleyindən izsiz keçmir. Belə olan halda onlar təkcə fiziki cəhətdən deyil, mənəvi baxımdan da şikəst olurlar. Bəzən də ata-anasından, ailə mühitindən ayrı düşən uşaqlar müəyyən mənəvi dəyərlərdən də təcrid olunurlar. Azərbaycan xalqının özünəməxsus gözəl adətlərindən biri də övlada xüsusi diqqət və məhəbbətlə yanaşmasıdır. Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyeva öz nitqində məhz bu mənəvi dəyərlərin qüdrətindən söz açdı: “Bu gün Azərbaycan qadını, demək olar ki, ölkəmizin həyatının bütün sahələrində çox fəaldır və həm dövlət qurumlarında, həm də özəl sektorda bir sıra nailiyyətlər əldə edibdir. Bu gün Azərbaycan qadını öz sözünü deyir və öz mövqeyini nümayiş etdirir. Bununla yanaşı, mən əminəm ki, hər bir qadın üçün onun ailəsi, onun uşaqları həyatının ən vacib, ən mühüm hissəsidir. Mən özüm üç uşaq anası olaraq analıq missiyasını həyatımın ən vacib missiyası kimi dəyərləndirirəm. Əlbəttə,

hər bir valideyn arzulayır ki, onun uşağı sağlam, bilikli, savadlı, xoşbəxt böyüsün və bunun üçün əlindən gələni edir”.

Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyevanın söylədiyi kimi, heç də bütün uşaqların hamısı valideyn himayəsində yaşamır. Təəssüf ki, bu qayğıdan məhrum olanlar və dövlət tərbiyə müəssisələrində böyüyənlər də var. Bu balacaların böyüklərdən, onların qayğısından, başlıcası isə məhəbbətlərindən asıllılığı çoxdur. Bu baxımdan Mehriban xanım Əliyeva haqlı olaraq həyacan təbili çalır ki, bu cür uşaqların həyatı və gələcəyi bizim hamımızı narahat etməli, hamımızı düşündürməlidir. Məhz bu baxımdan Heydər Əliyev Fondunun uşaqlarla bağlı məsələlərə xüsusi diqqət yetirməsi, həmin sahələrə qayğısını daha da artırması diqqət çəkir. Bu Fond, demək olar ki, yarandığı gündən valideyn himayəsindən məhrum olmuş, dövlət müəssisələrində böyüyən uşaqların taleyini daim diqqət mərkəzində saxlayır. Təsadüfi deyil ki, ata-ana himayəsindən məhrum olan uşaqlar bu gün Mehriban xanım Əliyevaya mənəvi ana kimi baxırlar. Bu da səbəbsiz deyil. “Uşaq evləri və internat məktəblərinin inkişafı proqramı” çərçivəsində Heydər Əliyev fondu tərəfindən 40-dan çox dövlət müəssisəsi əsaslı təmir edilərək avadanlıqlarla təchiz olunub. Tez-tez uşaqların qonağı olan, vaxt tapan kimi onlara baş çəkən Mehriban xanım Əliyeva çalışır ki, uşaqlarla həmişə ünsiyyət qursun. Onların problemləri ilə maraqlanır, asudə vaxtlarının səmərəli keçirilməsi üçün diqqət və məhəbbət göstərir. Fondun təşəbbüsü ilə bu gün Azərbaycanda ən yüksək standartlara cavab verən uşaq evləri və internat məktəbləri fəaliyyət göstərir. Əlbəttə, belə evlərin keyfiyyətli tikilməsi, orada peşəkar insanların çalışması, uşaqlara diqqətin artırılması çox yaxşı haldır. Amma yenə də narahatlıq doğuran səbəb var.

Son illər bu müəssisələrdə uşaqların sayı artmaqdadır. Mehriban xanım Əliyeva söyləyir: “Heydər Əliyev Fondu bu sahədə beynəlxalq təşkilatlarla, ilk növbədə BMT-nin Uşaq Fondu ilə çox uğurlu əməkdaşlıq qurur və bir sıra proqramlar həyata keçirir. Dövlət tərəfindən bu sahədə çox vacib addımlar atılır və gələcəkdə görülən işlər də planlaşdırılıb”.

UNESCO və İSESCO-nun xoşməramlı səfiri uşaqlarla bağlı həyata keçirilən bütün layihələrin, demək olar ki, təşəbbüsçüsü və dəstəkçisidir. Talessemyadan – qan xəstəliyindən əziyyət çəkən uşaqları himayəyə götürərək bu istiqamətdə Azərbaycanda könüllü donorluq inkişaf etdirildi. Məhz Mehriban xanım Əliyevanın fəaliyyəti nəticəsində talassemiya və hemofiliya kimi irsi qan xəstəliklərindən əziyyət çəkən uşaqların qanla təminatı yaxşılaşdırıldı. Şəkər xəstəliyindən əziyyət çəkən uşaqlar da Azərbaycanda ilk dəfə olaraq məhz Mehriban xanım Əliyevanın himayəsinə alındı. Ölkənin birinci xanımının xeyriyyəçilik fəaliyyəti çoxdur, amma ən önəmlisi uşaqlara göstərdiyi xüsusi diqqət və qayğıdır. Təsadüfi deyil ki, uşaqları böyük məhəbbətlə sevən, daim onların yanında olmağa can atan Mehriban xanım Əliyevanın “Uşaqlar bizim gələcəyimizdir, gəlin onların problemlərinə biganə qalmayaq” çağırışındakı səmimiyyət təsirsiz olmur. Çünki uşaqlıq dövrü insanın ən yadda qalan və unudulmaz anlarıdır. Məhz bu illərdə insanın gələcək taleyinin əsası qoyulur. Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, UNESCO və İSESCO-nun xoşməramlı səfiri, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyevanın kimsəsizlərin himayədarı olması isə heç bir zaman bu uşaqların yaddaşından silinməyəcək. Vaxt yetəcək ki, onlar həyatın sınaqlarından, tənhalığın nisgilindən, xəstəliklərin ağrı-acısından, fəsadlarından qurtularaq cəmiyyətdə öz layiqli

yerlərini tutacaqlar. Nə vaxtsa ötənlərə boylananda isə onlara mərhəmət göstərən, qollarından tutan, yıxılmağa qoymayan, yaşadan xeyirxah insanları tez-tez xatırlayacaqlar. Yaxşılıq heç vaxt unudulmur. Uşaqlıq isə tam başqa bir aləmdir. Məhəbbət gördüyün, nəvaziş duyduğun, lətifətini, səmimiyyətini hiss etdiyən insan sənə hamıdan əziz və doğma olur.

Mehriban xanım Əliyevanın xeyirxahlıq missiyası həmişə vaxtında və lazımı məqamında yerinə yetirilir. Bu böyüklükdən isə hamıya pay düşür. İndi Azərbaycanın birinci xanımının xeyirxahlıq missiyası sərhədlər aşır. Bu məhəbbətin mayasındakı bəşərilik çox mətləblərdən xəbər verir. Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsündə olduğu layihələrin nəticəsində uzaq Pakistanda qızlar üçün məktəb açılır, Misirdə tikilən təhsil ocağına ölkəmizin birinci xanımının şərəfli ismi verilir. Bu fəxərətli duyğuların yaratdığı sevincin əks-sədası, xoş sorağı hələ çox eşidiləcək. Fərəhimiz köksümüzə sığmır: həqiqətən də, halımıza yanan var. Bu qayğının içindəki sonsuzluq, mərhəmət adama böyük ruh verir.

Keçiriləcək tədbirlər

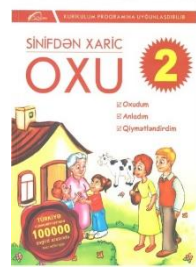
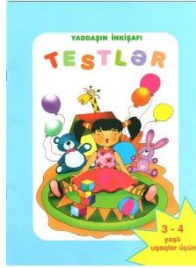
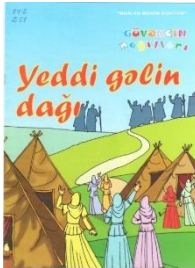
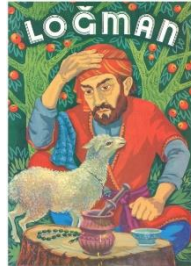
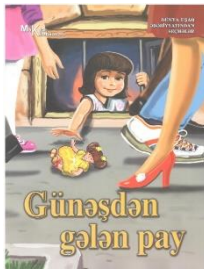
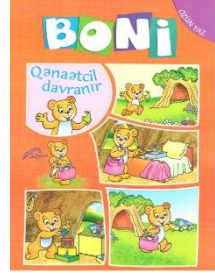
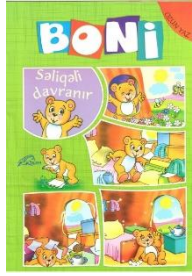
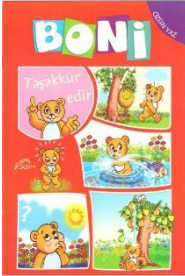
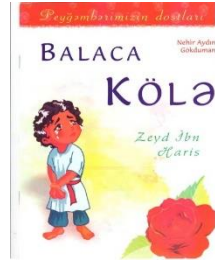
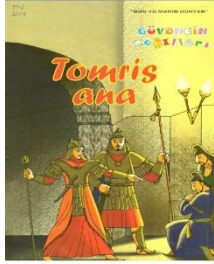
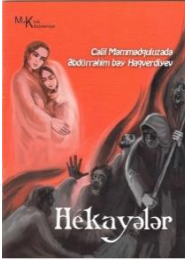
Körpə qığıltısını ən gözəl himn, ana laylasını ən əziz nəğmə adlandıranlar heç bir ritorika və pafosa yol verməyiblər. Uşaq insan ömrünün bəzəyi, ailənin səadəti, xalqın sabahıdır. “Uşaqlar bizim gələcəyimizdir” deyimi də çox səslənmiş, olsa belə, həmişə, bütün zamanlarda aktual və mənalıdır.

Hər il 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü kimi geniş tədbirlərlə qeyd olunur. Bu baxımdan da ildən-ilə genişlənən, daha da vüsət alan tədbirlər təqdirəlayiq və bəyəniləndir. Respublikamızın hər bir təhsil ocaqlarında,

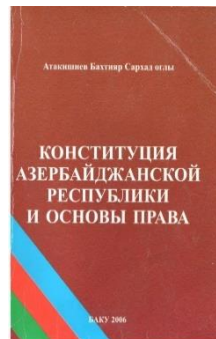
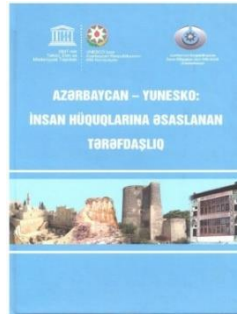
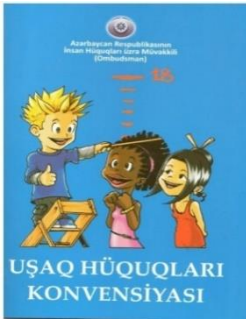
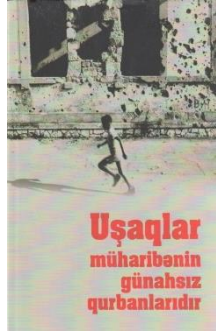
məktəb və gimnaziyalarda, bağca və məktəbəqədər müəssisələrdə, uşaq evlərində, muzey və kitabxanalarda, bir sözlə, təhsil ocaqlarında silsilə tədbirlərin keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Belə tədbirlərin keçirilməsində F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası həmişə fəal iştirak etmişdir. F. Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasında 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü ilə əlaqədar hər il olduğu kimi, bu il də tədbirlər planı hazırlanmışdır. Belə tədbirlər planının geniş və maraqlı olması üçün kitabxanaçı əlindən gələnlə köməkliliyi göstərir. Bunun üçün kitabxanaçı öncədən məktəb və bağçalarla əlaqə saxlamalı, uşaqları kitabxanada keçirilən hər bir tədbirə dəvət etməlidir. Beləki, yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, uşaqlar bizim gələcək nəslimiz, gələcək davamçılarımızdır. Bax, elə ona görə də belə tədbirlərin hazırlanması üçün əlimizdən gələnlə hər bir şeyi etmək hər birimizin borcudur.

F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasında keçirilən tədbirlərdən biri də kitab və rəsm sərgisidir. Kitab və rəsm sərgisini təşkil etməkdə məqsəd uşaqları ilk növbədə uşaq kitabları ilə tanış etmək və onların rəsm sərgilərini, əl işlərini nümayiş etdirməkdən ibarətdir. Sərgi müxtəlif başlıqlar altında keçirilə bilər. Məsələn: “Dünyanı verək uşaqlara”, “Uşaqlar bizim gələcəyimizdir”, “Sirli-sehirli nağıllar”, “Azərbaycan yurdum mənim”, “Sənin marağ dünyanı”, “Kitablarda mən hələ baxıram şəkillərə”, “Çox oxuyan, çox bilər”, “Biri var idi, biri yox idi”, “Göydən üç alma düşdü”, “Xoşbəxt uşaqlar”, “Ömrümüzün sevinc payı”, “Onlar bizim gələcəyimizdir”, “Günəşə boylanan çiçəklər kimi...” və s. İndi isə “Uşaqsız dünyanın sabahı yoxdur, uşaq dünyasının sevinci çoxdur” adlı kitab sərgisinin nümunəsini sizlərə təqdim edirik.

Kitab sərgisi

Uşaq hüquqları ilə bağlı sərği

Görkəmli şəxslər uşaqlar haqqında

Uşaqlar bizim gələcəyimizdir, gələcəyimizi nə cür tərbiyə edəcəyiksə, ölkəmizin, millətimizin, dövlətimizin sabahı bundan asılı olacaqdır.

***

Uşaqlara qayğı hər bir Azərbaycan vətəndaşının müqəddəs borcudur.

Heydər Əliyev,

Azərbaycan xalqının ümummilli lideri

Uşaq da meyvə tək yetişən olar,
Əsəbi bərkiyə, ət-qana dolar.
Elə ki, sümüklə dəri bərkiyə,
Qafada beyninin yeri bərkiyə,
O uşaq kamala can ata-ata,
Ağına ağıllı söz bata-bata,
Təlim məktəbinə çapar atını,
Arzu şərbətinin duyar dadını.

Nizami Gəncəvi,

Azərbaycan şairi

Elə düşünməyin ki, siz uşağın tərbiyəsi ilə yalnız onunla danışırkən və ya öyrədərkən, ya da ona əmr edərkən məşğul olursunuz. Siz onu hər an, hətta evdə olmadığınız vaxtda tərbiyə edirsiniz.

A.S.Makarenko,

rus pedaqoqu

Uşaq üçün hər bir oyun ciddi xarakter daşıyır, çünki o, oynayarkən yaşayır. O yalnız oynayarkən öyrənir, ruhən və cismən böyüyür.

A.V. Lunaçarski,

rus yazıçısı

Uşaqqlar bizim sabahkı hakimlərimizdir, bizim dünyagörüşümüzün, əməllərimizin tənqidçiləridir.

M.Qorki,

rus yazıçısı

Övladlarınızı dövrünüz üçün deyil, onların dövrü üçün yetişdirin.

Hz.Əli

Uşaq, cənnət nemətlərindən biridir.

***

Uşaq qoxusu, cənnət qoxularındandır.

***

Hər ağacın bir meyvəsi vardır, sevginin meyvəsi də uşaqqlardır.

***

Uşaqqlarınızı çox öpün, hər öpüşdə cənnətdəki dərəcəiniz yüksəlir.

***

Uşaqsız bir evin bərəkəti olmaz.

***

Uşaqqlarınıza yaxşı baxın! Onları gözəl tərbiyə edin.

Uşağı gözəl tərbiyə etmək və ona gözəl bir ad qoymaq, övladın ata üzərindəki haqlarındandır.

***

Övladınıza qulluq edin, necə ki, ata-ananızın sizdə haqqı varsa, övladınızın da sizdə haqqı vardır.

Məhəmməd Peyğəmbər

Pis övlad altıncı barmaq kimidir, kəsərsən ağrıyar, kəsməzsən eybəcər göstərer.

Azərbaycan atalar sözü

Ata-ananın övlada məhəbbəti təbii, övladın ata-anaya məhəbbəti isə iradidir.

Nəsrəddin Tusi,
azərbaycanlı filosof

Uşağın göz yaşını silməyən onunla birgə ağlar.

Afrika atalar sözü

Döyməklə uşağı yalnız korlamaq olar.

Aristotel,
Qədim yunan filosofu

Yer üzərində uşaq qığılısından təntənəli himn yoxdur.

V.Hüqo,
fransız yazıçısı

Sabahımız olan uşaqlara qayğı və diqqət hər bir dövlətin siyasətində önəmli yer tutur, çünki hər bir xalqın, millətin gələcəyi uşaqlardır. Azərbaycan dövləti də daim uşaqların sağlam böyüməsi, yaxud yaxşı oxuması və hərtərəfli inkişafının qayğısına qalmışdır. Biz də F. Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası olaraq öhdəmizə düşən hər bir qayğıni gələcək nəslimizin davamçıları olan uşaqlardan əsirgəmirik. Beləki, F. Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasında müntəzəm olaraq bir çox tədbirlər keçirilir ki, bu tədbirlərdən də uşaqlar daha çox yararlanır. Kitabxanamızda tez-tez uşaqların əl işlərinin sərgisini, rəsm sərgilərini, kitab sərgilərini, nağıl otağında keçirilən nağıl saatlarını, səhərcikləri, ucadan oxu və viktorinaları misal göstərmək olar. 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü münasibətilə təşkil olunan tədbirlər uşaqların daim yaddaşında qalır və onların kitabxanaya marağını artırır. Belə tədbirlərdən bir neçəsini misal göstərmək olar. Məsələn, F.Köçərli adına Respublika Uşaq kitabxanasının əməkdaşları tez-tez bağça və məktəbəqədər müəssisələrdə, orta məktəblərdə olur, məktəbin aşağı və yuxarı sinif şagirdlərini kitabxanamıza ekskursiyaya dəvət edirlər. Burada kitabxanaçı və metodistlərimiz uşaqları kitabxanamızla tanış edir, kitabxananın iş fəaliyyəti ilə bağlı məlumatları verir, onlara göstərilən qayğı və diqqətdən söz açirlər. Kitabxanamıza daxil olan latın dilində nəfis tərtibatla nəşr olunan kiatablarla, xarici dildə olan ədəbiyyatla uşaqları yaxından tanış edir, kitabxanaya yazılış qaydalarını onlara başa salırlar. Belə tədbirlərdən biri də şair və yazıçılarla keçirilən görüşlərdir. Kitabxanamızda uşaq yazıçı və şairlərindən İlyas Tapdıq, Oktay Rza, Zahid Xəlil, Ələmdar Quluzadə, Qəşəm İsabəyli, Sevinc Nuruqızı, Reyhan Yusifqızı, Gülzar

İbrahimova və başqaları ilə keçirilən görüşlərdən uşaqlar məmnun qalır və onlarla daha yaxından ünsiyyət qurmağa çalışırlar. F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasında keçirilən “Sevimli şair və yazıçılarımızla görüş” adlı tədbirin nümunəsini veririk.

Aparıcı: Əziz qonaqlar və körpə fidanlar! Sizi F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasında görməyimizə çox şadıq. Dünyanın hər yerində körpəyə, uşağa məhəbbət, qayğı göstərilir. Bəşəriyyət yaranandan uşaq ailəyə sevinc, səadət bəxş edən ən əziz varlıq hesab olunub. Çünki ailə üçün uşaqdan əziz nemət, onların məsum sifətlərindən gözəl heç nə ola bilməz. Biz hər il iyunun 1-ni Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü kimi qeyd edirik. Bu tarix dünyanı XX əsrdə ikinci dəfə sarsıdan II Cahan müharibəsindən sonra yaranıb. Bu cahan savaşı 100 minlərlə körpəni ağlar qoydu, hərbi təcavüzlər nəticəsində saysız-hesabsız uşaq ölüm saçan güllələrin qurbanına çevrildi. Bu faciələrdən sonra 1 iyun 1950-ci ildə BMT Baş Assambleyası tərəfindən bu günün uşaqlara həsr olunması qərara alındı. Həmin gün təşkil olunan "Qadınların Beynəlxalq Konfransı"nda uşaq hüquqlarının təmin edilməsi ilə bağlı təkliflər səslənib və elə həmin tədbirdə də 1 iyun tarixini uşaqların beynəlxalq müdafiəsinə həsr etmək qərarı verilib. Bundan sonra iyunun 1-i Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü kimi tarixə düşüb. Artıq neçə illərdir ki, 1 iyun bütün dünyada əsl bayram kimi qeyd edilir. Bu əlamətdar gündə gözəl, göyçək, gül balalar valideynlərinin qayğısını, məhəbbətini daha artıq hiss edir, fərəhlənirlər. Amma bu sevinci bütün uşaqlara aid etmək olarmı? Bilmirəm... Onu bilirəm ki, ata-ana məhəbbətindən, qayğısından məhrum

olanlar da var. Ata-ana nəvazişinə, sevgisinə yad olan bu uşaqların günahı nədir? Bax bunu da bilmirəm. Onu bilirəm ki, uşaq tək bir ailənin deyil, bütün cəmiyyətdir. Bugünkü körpə sabahın həkimi, hüquqşünası, müəllimi, alimi və sonda kitabxanaçısıdır. Bayramınız mübarək əziz uşaqlar!

Daha sonra söz görkəmli şair və yazıçılara verilir. Hər bir şair və yazıçı uşaqlar üçün yazdığı şeirlərdən oxuyur, kitablarını uşaqlara təqdim edirlər. Tədbirin sonunda kitabxanamızın nəfis tərtibatda nəşr etdiyi “Göy qurşağı” jurnalı uşaqlara təqdim olunur.

Anket sorğusu – Cəmiyyətin həssas və kövrək zümrəsi kimi həmişə yüksək qayğı və nəvazişlə əhatə olunan uşaqların sosial ehtiyaclarının hərtərəfli təmini, onların yüksək mənəvi-əxlaqi mühitdə, milli dəyərlər əsasında kamil tərbiyə alaraq layiqli şəxsiyyət kimi yetkinləşməsi zərurəti müasir dövrdə hər bir dövlətin üzərinə uşaq hüquqlarının müdafiəsi ilə bağlı yeni vəzifələr qoyur.

İnsan hüquqlarını demokratik inkişafın ayrılmaz hissəsi, bəşəriyyətin ədalətli cəmiyyətə qovuşmaq idealının ali təzahürü, vətəndaş cəmiyyətinin yetkinliyinin əsas meyarı kimi qəbul edən hər dövlət sağlam gələcəyi naminə körpələrin yüksək sosial-mənəvi mühitdə böyüməsinə çalışır. Dövlətin hüquq sisteminin əsasını təşkil edən Konstitusiya və qanunlara uşaq hüquqlarına etibarlı təminat mexanizmlərinin yaradılması isə, ilk növbədə onların layiqli, firavan yaşayış səviyyəsinin, təlim-tərbiyyəsinin, təhsilinin, sosial müdafiəsinin, sağlamlığının yüksək səviyyədə təşkilini nəzərdə tutur.

Uşaq Hüquqları haqqında, Azərbaycan Respublikasının Qanunu 1998-ci il mayın 19-da qəbul olunub. Uşaqların bu qanunda nəzərdə tutulmuş hüquqları və vəzifələri 18 yaşına çatmamış hər bir şəxsə aid edilir. Bu qanunun bəzi maddələrini uşaqların nəzərinə çatdırmaq üçün F. Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasında “Hüquqlarımızı öyrənək” adlı anket sorğusu hazırlanır. Anket sorğusu orta və böyük yaş qrup uşaqlar üçün nəzərdə tutulur. Aşağıda anket sorğusunun nümunəsini sizə təqdim edirik:

☺1. Sual: Uşaq Hüquqları Konvensiyası neçənci ildə qəbul olunub?

Cavab: Uşaq Hüquqları Konvensiyası 1989-cu il noyabrın 20-də BMT-nin Baş Assambleyası tərəfindən qəbul olunub.

☺2. Sual: Uşaq Hüquqları haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu neçənci ildə qəbul olunub?

Cavab: Uşaq Hüquqları haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunu 1998-ci il may ayının 19 qəbul olunub.

☺3. Sual: Uşaqların bu Qanunda nəzərdə tutulmuş hüquqları və vəzifələri neçə yaşına çatmamış uşaqlara aid edilir?

Cavab: 18 yaşına çatmamış uşaqlara bu qanunda nəzərdə tutulmuş hüquq və vəzifələr aid edilir.

☺4. Sual: Uşaq Hüquqları Konvensiyasının neçə maddəsi var?

Cavab: Uşaq Hüquqları Konvensiyası 54 maddədən ibarətdir.

☺5. Sual: Uşaqların hüquq bərabərliyi nədən ibarətdir?

Cavab: Bütün uşaqlar bərabər hüquqa malikdirlər. Sosial və əmlak vəziyyətindən, sağlamlığından, irqi və milli mənsubiyyətdən, dilindən, təhsilindən, dinindən, siyasi baxışlarından, bir sözlə, yaşayış yerindən asılı olmayaraq uşaqlar ayrı-seçkiliyə məruz qala bilməzlər.

☺6. Sual: Hansı dövlətlər Uşaq Hüquqları Konvensiyasına daxil deyil?

Cavab: ABŞ, Somali

☺7. Sual: Uşaq Hüquqları Komitəsi harada yerləşir?

Cavab: Cenevrədə

Nağıl saati – 1 İyun Uşaqları Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür. Bu gün Azərbaycan uşaqlarının şənlik, xoşbəxtlik və gələcəyə ümid günüdür. Bu bayramı F. Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası hər il möhtəşəm şəkildə qeyd edir. Uşaq bayramı münasibətilə F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası bayram əhvali-ruhiyyəsi ilə bəzədilir. Kitabxana şarlar, gül dəstələri, əl işləri sərgiləri ilə bəzədilir. Kitabxanamızın nağıl otağında təşkil olunan tədbirlərdən biri də “Biri vardı, biri yoxdu...” adlı nağıl saatıdır. Nağıl saatı əsasən kiçik yaşlı uşaqlar üçün nəzərdə tutulur. Valideyinləri ilə tədbirə gələn uşaqlar ilk əvvəl kitabxana ilə tanış olurlar, sonra isə 1 iyun Beynəlxalq Uşaqların Müdafiəsi Günü ilə əlaqədar olaraq, hazırlanmış “Uşaqlar bizim gələcəyimizdir” adlı video-çarxa tamaşa edirlər.

Uşaqlar video-çarxa baxdıqdan sonra maraqla gözlədikləri an yaxınlaşdı. Kitabxanaçı Nəriman Süleymanovun “Ana quşun yuxusu” adlı hekayəsini danışmağa başlayır.

Kitabxanaçı: Biri vardı, biri yoxdu, bir qaranquş vardı. Qaranquş bir evin eyvanında yuva qurmuşdu. Ovuc boyda, qəşəng bir yuva. İçərisində də ətcəbalalar vardı. Gündüzlər yuvada ancaq balalar olardı. Çünki anaları səhər tezdən uçub gedər, göldən-çəməndən balaları üçün yem daşıyardı. Hər gəlib gedəndə də dincəlməz, tezcə qayıdardı. Bir gün ətcəbalalar civildəşə-civildəşə analarına dedilər:

– Anacan, sən yoruldun, axı. Bir oturub dincəlsənə!

Ana qaranquş gətirdiyi yemindən balalarına verə-verə;

– Eyb etməz. Siz məndən nigaran qalmayın, – dedi və balaları üçün yem dalınca uçdu.

Günlər beləcə keçirdi. Sarı ətcəbalalar tüklənib böyüyür, uçmaq üçün qanat gətirirdilər. Yuva get-gedə onlara darısqallıq edirdi.

Həmişə bir-birinin qoynuna girib yatan balalar indi nə qədər sıxlaşsalar da yenə də yuvaya sığmırdılar. Ana qaranquş gah bu yana çəkilir, gah da o yanda dayanır, balalarının rahat yuxulamasına çalışırdı.

Qərribə idi ki, gecələr yuva elə bil böyüyür, balaların yeri genişlənirdi. Bu necə iş idi?

Gəlin, bu sirri öyrənək, – deyə balalar sözü bir yerə qoydular.

O gecə hələ axşamdan yuxuları gəlsə də, balalar yatmadılar. Yuxuları gələndə ayaqları ilə gözlərinin altını, üstünü çıрмаqlayırdılar ki, yuxuları qaçsın. Yenə də bu yuxu onlara güc gəldi. Nə vaxt yatdıqlarını bilmədilər. Bir də gözlərini açanda gördülər səhərə yaxındır. Təzə-təzə dan sökülür. Hava təzə-təzə işıqlanır. Bəs anaları hanı?... Tezcə yan-yörəyə boylandılar.

Ana qaranquş teleqraf xəttinin üstə yuxulamışdı...

Tədbirin sonunda kitabxanaçı Nəriman Süleymanovun hekayəsində ana bala məhəbbətini geniş şəkildə uşaqlara izah etməyə çalışır.

Nağıl otağında kiçik yaşlı uşaqlar üçün sevimli yazıçısı, professor Zahid Xəlilin “Yumru Yumaq və Qumru” adlı nağılını kitabxanaçı oxuyur və sonra isə hekayə haqqında uşaqlara test tapşırıqları verir. Aşağıda test tapşırığının nümunəsini veririk:

1. Hansı adın qarşısında Yumru sözü olmamalıdır?

- a) Yumru Yumaq
- b) Yumru Yumruq
- c) Yumru canavar

2. Hansı cərgədə “U” səsi daha çoxdur?

- a) Yumru dovşan
- b) Yumru Yumaq
- c) Yumru Qumru

3. Hansı söz dovşanın xarakterinə uyğundur?

- a) İgid
- b) Cəsur
- c) Qorxaq

4. Yumru Yumruq obrazı haqqında hansı fikir doğru deyil?

- a) Qəzəblidir
- b) Güclüdür
- c) Qorxaqdır

5. Qarşısı boş buraxılan sözə müvafiq gələnini yaz.

- a) qəzəbli-mehriban

- b) uzaq - yaxın
- c) qorxaq

6.Hansı söz kimin xasiyyətinə uyğun gəlir?

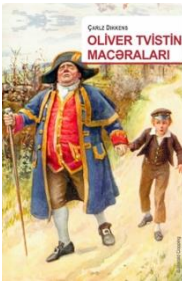
- a) Yumru Yumruq-qorxaq
- b) Canavar-cəsur
- c) Qumru-xeyirxah
- d) Yumru Yumaq-vəfalı

7.Hekayənin əsas qəhrəmanı kimi hesab etmək olar?

- a) Yumru Yumruğu
- b) Qumrunu
- c) Yumru Yumağı

8.Aşağıdakılardan hansı yumru deyil?

- a) top
- b) şar
- c) çərpələng

Kitab müzakirəsi – Kitabxanada 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü ilə əlaqədar kitabxanaçı oxucularla Ç. Dikkensin “Oliver Tvistin macəraları” kitabının təhlilini edə bilər. Bildiyimiz kimi “Oliver Tvistin macəraları” adlı bu roman məşhur ingilis yazıçısı Çarlz Dikkensin yaradıcılığında

böyük yer tutur və öz dərin ictimai məzmunu, həyat həqiqətini düzgün göstərməsi və bədii vüsəti etibarilə bütün dünya ədəbiyyatında geniş şöhrət qazanmışdır. Ç. Dikkensin qələmə

aldığı bu əsərdə gələcəyimiz olan uşaqların hüquqlarının əllərindən alınmasından, onların həyatda üzləşdiyi çətinliklərdən söhbət açılır.

Kiçik yaşlarından kimsəsiz qalan Oliver yad adamların qapılarını dolaşaraq sonda Londona gəlib çıxır. Təsadüf onu azyaşlı cinayətkarlardan ibarət bir dəstəyə gətirir. Həyatın dibindəki bu amansız mühitdə Oliver hər cür sınaqlardan keçməli olur. Sajsız-hesabsız macərələr sonda yeniyetməni xeyrixah insanlarla üzləşdirir. Çarlz Dikkensin “Oliver Tvistin macərələri” kitabı müəllifin sosial romanlarından biridir. O, ədalətli olaraq dünya ədəbiyyatının şedevrləri siyahısına daxil edilib. Sonda uşaqlar Ç. Dikkensin qələmə aldığı kiçik yaşda tərk edilən Oliver Tvistin macərələri filminə tamaşa edə bilərlər.

1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiə Günü ilə əlaqədar olaraq F. Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasında müxtəlif tədbirlər təşkil olunur. Bunlardan biri də “*Uşaqlar bizim gələcəyimiz, uşaqlar bizim sabahımızdır*” adlı tədbirdir. Bu tədbirə bir ay qabaqcadan hazırlaşmaq lazım gəlir. Əvvəlcə tədbirdə çıxış edəcək qonaqlara dəvətnamələr paylanılır. Ən sevimli uşaq yazarları tədbirə dəvət alır. Tədbirdə uşaqlar üçün yazılmış şeir və mahnılar səslənir. Hekayə və nağıllardan səhnəciklər hazırlanıb göstərilir.

Aparıcılar səhnəyə daxil olur.

I aparıcı: Uşaqlarla təmasda olanda çox vaxt fransız yazıçısı Viktor Hüqonun bir fikri yadımıza düşür: “Dünyanın ən həzin musiqisi körpə qığıltısıdır”. Fəqət böyük müdrikliklə deyilmiş bu kəlam belə, uşaqların mənəvi dünyamızdakı yerini tam mahiyyəti ilə ifadə etməkdə acizdir. Onların hər birimiz üçün nə demək olduğunu sözün qüdrəti ilə canlandırmaq həqiqətən

də çətindir. Cəmiyyətin sağlam özəyi, gələcəyi, köməyə ehtiyac duyan kövrək zümresi olan uşaqlar həyatımızın mənası, ailəmizin sevinci, fərəhidir. Hər bir evin ən böyük ziynəti, dəyərli sərvəti onlardır. Dünyada ata-anaya, cəmiyyətə və dövlətə uşaq qədər xoşbəxtlik, sevinc gətirən heç bir şey yoxdur. Uşaq dünyanın ən böyük səadəti, Tanrının verdiyi nemətdir. Gəlin etiraf edək ki, körpələrin ilıq, saf nəzərləri, duzlu-məzəli sözləri, hətta şıltaqlıqları belə hər birimizdə xoş ovqat yaradır, üzümüzə sevinc və təbəssüm qonur, qəlbimiz sevgi və məhəbbətlə döyünür. Bizi rahat buraxmayan, yoran iş və məişət qayğılarını, həlli vacib problemləri ani olaraq unudub körpələri əzizləmək, söhbətə cəlb etmək, könüllərində yer tapmaq istəyirik. Balacaların xoş aurası, pozitiv enerjisi bizi çox vaxt əsəb gərginliyindən, mənfi psixoloji ovqatdan uzaqlaşdırır. Daxilən kövrəkləşir, böyük diqqət və nəvaziş göstərdiyimiz, qayğısını çəkdiyimiz körpələrə xoş dəqiqələr, sevincli anlar bəxş etmək istəyi ilə yaşayırıq. Zaman keçdikcə bir həqiqəti dərk edirik ki, bu fani dünyada həyatımızın əsas mənası ailə üçün layiqli övlad, dövlət üçün ləyaqətli vətəndaş, cəmiyyət üçün kamil şəxsiyyət yetişdirməkdir.

Oxucular Gülzar İbrahimovanın “Mən balaca deyiləm” şeirini söyləyirlər.

Səhər tezdən dururam,
Qəşəng geyindirirəm
O qədər böyüyəm ki,
10-a qədər sayıram!

Kuklamı çimdilirəm,
Əl-üzümü yuyuram
O qədər böyümüşəm,
Bağçaya da gedirəm!

Ad günümdə hamı mənə,
Qəşəng hədiyyə alacaq

Deməyin mənə balaca,
Mənim beş yaşım olacaq!

II aparıcı: İnsan öz həyatını mənalandırmaq, məqsədlərinə doğru inamla irəliləmək, cəmiyyətə, dövlətə fayda vermək üçün, ilk növbədə, ailəyə, uşağa ehtiyac duyur. Onların sosial-mənəvi tələbatlarını təmin etmək, müstəqil həyata hazırlamaq, cəmiyyətdə yerini tapmasına yardımçı olmaq hər bir valideynin ən böyük arzusudur. Elə bu arzu ilə hər bir azərbaycanlı uşaqlarının sabahı uğrunda səylə çalışır, min bir zəhmətə qatlaşır. Böyüdüb boya-başa çatdırdığı övladlarının müstəqil həyatdakı ilk uğurlarını görəndə isə qəlbi fərəh hissi ilə döyünür, çəkdiyi zəhmətin hədəf getmədiyinə sevinir.

Oxucular səhnəyə daxil olub, Ələmdar Quluzadənin “Dünyaya uşaq gəlir” adlı şeirini söyləyirlər.

Ətirli, gül-çiçəkdi,
Yazdı, bahardı uşaq.
Dodaqda bal kimidir,
Budaqda bardı uşaq.
Günəşin zərrələri,
Yazın yağışdır o.
Gözümüzün işığı,
Ərzin naxışdır o.
Uşaq tək əzizlənən
Silahlar uşaq deyil.
Dünya ilə oynama,
Dünya oyuncaq deyil.
Əsək uşağın üstdə,
Kəsək yolunu şərin.
Uşaq səsindən gözəl

Nəyi var ki, bəşərin.
Kini, küdurəti yox,
Vıcdanı dümağ gəlir.
Dünya ayağa qalxsın,
Dünyaya uşaq gəlir!
Uşaq gəlmir bu qoca
Dünyaya daş atmağa,
Uşaq gəlir bu qoca
Dünyanı yaşatmağa.

I aparıcı: Əziz qonaqlar, hər birimiz bilirik ki, analar övladlarının böyüyüb boya-başa çatmasında nə qədər əziyyət çəkirlər. Analar gecələr körpələrinin beşiyinin başını kəsdirib həzin-həzin layla deyir, ən xoş arzularını balalarının qulağına pıçıldayırlar. Övladlarımızın böyüməsində ana laylalarından gözəl mahnı olarmı?

Uşaq yuxudan oyanandan sonra analarımız oxşama deyir, körpəsini oxşayır, arzularını bildirir.

Layla dedim yatasan,
Gül yastığa batasan.
Gül yastığın içində
Şirin yuxu tapasan.
Layla dedim gündə mən,
Kölgədə mən, gündə mən.
İldə qurban bir olar,
Sənə qurban gündə mən.

II aparıcı: Ümumiyyətlə, hər bir cəmiyyətin ən kövrək, həssas təbəqəsi olan körpələrə cəmiyyətin hər bir üzvünün qayğısı, sevgisi lazımdır. İmkan daxilində hamı uşaqlara nəvaziş və

qayğı göstərməli, onların cəmiyyət üçün layiqli insan kimi yetişməsində əlindən gələni əsirgəməməlidir.

Bu gün biz əminliklə deyə bilərik ki, uşaqlarımızın gələcəyi etibarlı əllərdədir. Və onların layiqli vətəndaş kimi böyüməsi, təhsil alması, cəmiyyətdə mövqə tutması üçün Azərbaycan dövləti bütün imkan və şəraiti yaratmışdır. Ümummilli lider Heydər Əliyev deyirdi ki, “Fəxr edirəm ki, bizim Azərbaycanın gözəl, göyçək, istedadlı balaları, övladları var. Fəxr edirəm ki, Azərbaycanın gələcəyi bu qədər gözəl təməl əsasında qurulur. Siz bugünkü həyatınızla, təhsilinizlə, öz istedadınızı inkişaf etdirməklə Azərbaycanın gələcəyinin binasını qurursunuz, böyük binanı qurursunuz. Müstəqil Azərbaycanın böyük binasını qurursunuz”. Gəlin hamılıqla bu binanın sağlam və dayanıqlı olması üçün səylərimizi birləşdirək.

*Musiqisi Hökumə Nəcəfovaya, sözləri Xanımana Əlibəyliyə aid
“Günəş olaram mən də”... mahnısı səslənir.*

I aparıcı: Əziz qonaqlar! Gəlin elə edək ki, uşaqlarımızın çöhrəsindən gülüş, sevinc heç zaman əskik olmasın. 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü münasibətilə gül balalarımızı səmimi qəlbdən təbrik edir, uşaqlar üçün çalışan hər bir təşkilata uğurlar diləyirik.

Ədəbiyyat siyahısı

Adilov N. Müasir beynəlxalq hüquq və Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyində uşaq hüquqlarının müdafiəsi : nəzəri və praktiki məsələlər. - Bakı : Aypara-3, 2010. - 288 s.

Azərbaycan Uşaq və Gənclərin Sülh Şəbəkəsi : fotoalbom. - Bakı : Təhsil Nəşriyyat-Poliqrafiya MMC, 2011. - 48 s.

Azərbaycan Uşaq və Gənclərin Sülh şəbəkəsi -10 il. - Bakı : Oğuz evi, 2010. - 288 s.

Azərbaycanda Yuvenal Ədliyyə = Juvenile Justice in Azerbaijan : 1998-2005 / Uşaq Hüquqları üzrə Azərbaycan QHT Alyansı. - Bakı : [s. n.], 2006. - 112 s. - Azərbaycan və ingilis dillərində.

Heydər Əliyev və uşaqlar : metodik vəsait. - Bakı : Azərbaycan Milli Kitabxanası, 2008. - 126 s. - Ulu öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 85 illik yubileyinə həsr edilir.

İbrahimov İ. Azərbaycan uşaq fondunda : 1988-2005. - Bakı : Nafta Press, 2006. - 298 s.

İnsan və uşaq hüquqlarının Avropa və BMT sistemi çərçivəsində müdafiəsi mexanizmləri = Механизмы защиты прав человека и ребенка в рамках Организации Объединенных Наций и Совета Европы. - Bakı : [s. n.], 2005. - 214 s.

Uşaq hüquqları hamı üçün: Uşaqları dinləyək, onların iştirakını təmin edək! : 20 noyabr 1989-cu ildə qəbul edilmiş BMT-nin "Uşaq Hüquqları haqqında Konvensiyası"nın "20 illiyi"nə və Azərbaycan Respublikasında "Uşaq ilinə" həsr olunur. - Bakı : [s. n.], 2009. - 128 s.

Uşaq hüquqları Konvensiyası. - Bakı : Qismət, 2013. - 64 s. - (Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkilinin (Ombudsmanın) aparatı). - Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 16 noyabr 2012-ci il tarixli 2061 sayılı əmri ilə dərs vəsaiti kimi təsdiq edilmişdir.

Uşaq hüquqları üzrə pilləli tədrislə bağlı seçilmiş mövzular : Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 5 noyabr 2009-cu il tarixli 1231 sayılı əmri ilə dərs vəsaiti kimi təsdiq edilmişdir. - Bakı : [s. n.], 2009. - 288 s.

Uşaq hüquqları və onların tədrisi - Bakı : [s. n.], 2006. - 110 s. : il. ; 20 sm. - (Heç Bir Uşağı Nəzərdən Qaçırmayaq).

Uşaq Hüquqlarına dair Məlumat Materialları və Uşaq Hüquqları sahəsində Mütəxəssislər və Təlimçilər üzrə Bələdçi. - Bakı : [s. n.], 2006. - 32 s. - (Heç Bir Uşağı Nəzərdən Qaçırmayaq).

Uşaq hüquqlarının pilləli tədrisi üzrə seçilmiş mövzular. - Bakı : Qismət, 2013. - 224 s.

Uşaqlar: Azərbaycanın bu günü və sabahı. - Bakı : [s. n.], 2006. - 48 s. : foto. - (Heç Bir Uşağı Nəzərdən Qaçırmayaq = Leave No Child Out). - Azərbaycan və ingilis dillərində

Dövri mətbuatda

Ələddinqızı N. Ölkəmizdə gələcəyin qurucusu olacaq uşaqların işıqlı sabahı təmin edilir : 1 İyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Gününü qeyd edən Azərbaycan bütün demokratik dövlətlərdə olduğu kimi, uşaq hüquqlarının qorunmasına xüsusi önəm verir // Səs. - 2017. - 1 iyun. - № 96. - S. 13.

Əmircanov P. Azərbaycan uşaqları hər cür qayğı və məhəbbətlə əhatə olunub: 1 İyun – Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü // Xalq qəzeti. - 2017. - 1 iyun. - № 116. - S. 9.

Hacalıyev E. Azərbaycan dövləti uşaqlara yüksək qayğı göstərir : 1 İyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Azərbaycan. - 2017. - 1 iyun. - № 116. - S. 11.

Hüseynova H. Uşaqlar dövlətin sabahı, millətin gələcəyidir : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Azərbaycan. - 2017. - 1 iyun. - № 116. - S. 11.

Hüseynova H. Uşaqlar hər bir dövlətin sabahıdır : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Kaspi. - 2016. - 1 iyun. - № 94. - S. 7.

Hüseynova H. Uşaqlar - sabahımızın təminatıdır : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Kaspi. - 2015. - 2 iyun. - № 97. - S. 11.

Xəlilzadə F. Ömrümüzün işığı, evimizin bərəkəti : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Kaspi. - 2016. - 1 iyun. - № 95. - S. 9.

İbrahimov İ . Uşaqların sevinci dünyanın sevincidir : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Respublika. - 2015. - 31 may. - № 115. - S. 7.

İsmayılova E. Uşaqlara qayğı gələcəyə qayğıdır : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Xalq qəzeti. - 2015. - 31 may. - № 115. - S. 9.

İsmayılova S. Uşaqlara qayğı Vətənin gələcəyinə qayğıdır : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Azərbaycan. - 2016. - № 116.

İsmayılqızı X. Uşaqları qoruyaq, gələcəyimizi sağlam nəsle etibar edək : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // İki sahil. - 2015. - 30 may. - № 96. - S. 25.

Qurbanqızı Z. Hər uşağın ailəyə ehtiyacı var... : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Respublika. - 2015. - 31 may. - № 115. - S. 7.

Məmmədova K. 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Təhsil problemləri. - 2015. - 24-31 may. - № 39/40. - S. 11.

Məmmədova N. Onlar bizim gələcəyimizdir : 1 iyun - Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü // Xalq qəzeti. - 2017. - 1 iyun. - № 116. - S. 9.

Rəis X. Bu gün onların günüdür : gününüzü uşaqlarınıza həsr edin // Kaspi. - 2017. - 1 iyun. - № 96. - S. 14.

Sadıqlı F. Ömrümüzün çiçəyi, bəzəyi... : 1 iyun Uşaqları Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Azərbaycan : qəzet. - 2015. - 31 may. - № 115. - S. 8.

Uşaqların sosial müdafiəsi dövlət siyasətinin mühüm tərkib hissəsidir : 1 iyun - Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü // İki sahil. - 2017. - 1 iyun. - № 96. - S. 15.

Uşaqqlar hər bir dövlətin sabahıdır

(metodik vəsait)

Ünvan: AZ-1022 Bakı şəh., S. Vurğun küç. 88;

E-mail: info@clb.az

URL: www.clb.az

F. Köçərli adına Respublika

Uşaq Kitabxanasında

çap olunmuşdur.

Sifariş: 35

Çapa imzalanmışdır: 27.05.2020

Tirajı: 100

Pulsuz